

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2016

LITHUANIAN

HIGHER LEVEL

**Monday, 20 June
09:30 - 12:30**

Atsakykite į visus 1, 2, 3 dalyse pateiktus klausimus aiškiai ir taisyklinga lietuvių kalba

Šalia Vilniaus kuriasi mokykla, kokios Lietuva dar neturėjo

1. Ar žinojote, jog visai netoli Vilniaus veikia lietuviškoji Žalioji mokykla? Kviečiame susipažinti su šios netradicinės mokyklos idėja.
2. Paprastai į pirmąją klasę visi ateina degančiomis akimis ir noru mokytis, tačiau jau ketvirtojoje ar penktojoje klasėje tas noras kažkur išgaruoja, motyvacija ir kūrybiškumas dingsta. Į šią mokyklą nori eiti visi, nepriklausomai nuo jų amžiaus. Čia vaikai pamokas pradeda dviejų kilometrų žygiu iki mokyklos, per pertraukas jie ne sulenda į telefonus ar planšetes, o bėga patikrinti, kiek nuo vakar paaugo grybas arba skaičiuoja rudens voratinklius. Čia nėra įprastų mokyklinių suolų, vaikai nelyginami su bendraamžiais ir mokosi savo tempu. Žaliojoje mokykloje šiuo metu mokosi 85 vaikai. Joje yra penkios klasės. Norinčiųjų nuolat daugėja.
3. „Mokyklos idėja gimė, nes norėjome pasiūlyti miesto tėvų vaikams pabūti gamtoje. Ne per toli nuo miesto, kad joje galėtų mokytis miesto vaikai, – pasakoja mokytojas E. Kabošis. – Tai ne valstybinė, ne privati, o bendruomeninė mokykla. Kiekviena mokyklos bendruomenės šeima dalyvauja mokyklos kūrime. Sąmoningai sakau, ne statyme, o kūrime. Vaikai dalyvauja taip pat. Jie mato, kad mokykla statoma savo jėgomis, kad tai procesas, ir tai leidžia jiems labiau pasitikėti savo jėgomis, suteikia drąsos kurti“. E. Kabošis, mano, kad niekas nežino, kokių žinių ir įgūdžių reikės dabartiniams vaikams užaugus. „Pasaulis keičiasi labai greitai – dar visi galime prisiminti, kaip atsirado ir į kasdienybę įaugo internetas, kompiuteriai, socialiniai tinklalapiai. Išmokome tuo naudotis. Manau, svarbiausia, ką gali išugdyti mokykla – tai vidinį vaiko žinojimą, kad jis gebės susitvarkyti su gyvenimo iššūkiais. Ir mokės tai padaryti kūrybiškai“, – įsitikinęs mokytojas. Mokykloje nėra įprasto tradicinei mokyklai direktoriaus, o visi sprendimai priimami kolegialiu valdymo metodu. Tai reiškia, bendruomenės – tėvų ir mokytojų sutarimu.
4. Mūsų mokyklai labai svarbus yra ryšys su gamta. Ypatinga mokyklos vieta suteikia galimybę mokiniams kiekvieną dieną būti gamtoje ir skatina atsisakyti besaikio vartotojiškumo. „Miesto vaiko gyvenimas dažniausiai yra toks: tėvai priveža vaiką automobiliu iki mokyklos, jis visą dieną keliauja iš patalpos į patalpą... Mūsų mokyklos erdvė leidžia, kad vaikai savaimė galėtų būti gamtoje kiekvieną dieną. Išnaudojame šį privalumą mokymo procese – bent vieną dieną per savaitę lauke vyksta visi dienos užsiėmimai. Būdami gamtoje vaikai mokosi ne tik ją stebėti, bet ir suvokia, kad yra jos dalis, randa joje savo vietą. Tarkim, patirti liūtį, kai aplink nėra stogo pasislėpti, ir rasti savo sprendimą nuo jo apsisaugoti – vaikams yra labai svarbi patirtis, po kurios lieka dar stipresnis gilus vidinis jausmas, kad turi jėgų įveikti įvairius gyvenime pasitaikančius sunkumus“, – sako E. Kabošis.
5. Pasak pašnekovo, kita mokyklos stiprybė – bendruomenė. „Tėvai įsitraukia į mokyklos gyvenimą, kai kurios šeimos kraustosi gyventi arčiau mokyklos. To trūksta įprastinėse mokyklose, kuriose tėvai yra įpratę tarsi „priduoti vaiką pedagogams“, ir patys nedalyvauja ugdyme. Tenka lankytis daugelyje mokyklų ir pastebiu tam tikrą

sutrikimą, kaip mokyti vaikus šiandien, kokių įgūdžių, kokių profesijų jiems prireiks ateityje. Mes manome, kad reikės šių pagrindinių dalykų: kūrybiškumo, drąsos veikti ir žmogiškumo“, – sako Žaliosios mokyklos mokytojas Egidijus Kabošis.

6. „Darbas Žaliojoje mokykloje yra kaip gyvenimo nuotykis. Gal tai susiję su tuo, kad mokykla yra atvira, gyva. Man patinka joje esantis judesys, kuris yra tiek tiesioginis – rytiniai kasdieniai vaikų žygiai, pertraukos pievose, klasės žygiai, tiek vidinis – skirtas mokytojui, kuriam mokykloje ne tik suteikta laisvė, bet kartu ir didelė atsakomybė. Mūsų mokykloje, kaip ir kitose Valdorfo mokyklose, mokytojai turi mokymo programas, bet ugdymo turinys priklauso nuo mokytojų. Mokymo turinio derinimas prie mokinių gyvenimo iš mokytojo reikalauja kūrybiškumo ir tam tikro vidinio judesio. Manau, to judesio neliktų, jei turėtume vadovėlius ir pratybų sąsiuvinius. Beliktų tik atlikinėti iš anksto paruoštas užduotis. Tai apribotų mokytojo kūrybiškumą ir tuo pačiu labiau paveiktų tai, kuo būtent mano klasės mokiniai gyvena šiandien. Juk kas, jei ne mokytojai, geriausiai žino, kuo gyvena jų klasė šiomis dienomis. Pavyzdžiui, rugsėjo mėnesį pas mus vaikai ištaikę kiekvieną laisvą minutę lėkė grybauti, grybus vežė namo vakarienei. Tuo metu apie nieką kitą nebūtų įmanoma mokyti. Tuomet grybai skaičiuojami, apie juos rašome, skaitome, piešiame...
7. Ir dar vienas, tikriausiai ryškiausiai matomas mokyklos judesys yra susijęs su mokyklos statybomis. Vaikai, stebėdami statybas, girdėdami kalbas apie jas, gauna žinutę, kad niekas neatsiranda be pastangų, viskas mūsų rankose. Ir tai susiję su vienu svarbiu principu, kokia mokykla yra šiandien (tiek išore, tiek vidumi) priklauso nuo mūsų, t.y., nuo manęs. Viskas orientuota į tai, o ką aš galiu padaryti. Tuomet nėra kada tik kritikuoti, nes jei matau, kad kažkas ne taip, aš galiu tai keisti“.
8. Vilnietė verslininkė Birutė Nastaravičiūtė augina 3 vaikus, kurie lanko Žaliąją mokyklą. „Kai manęs klausia, ar Žalioji mokykla pateisino mano lūkesčius, atsakau, kad daugiau, negu pateisino. Kai pamačiau, kaip vaikai čia myli mokytojus, kaip juos gerbia, kokia mokykloje tvyro ramybė, tai yra nuostabu. Viskas vyksta ramiai, neskubinant vaikų, vaikas nelyginamas su kitais klasės vaikais. Man buvo atradimas, kad kai vaikų nespaudi, jie patys kuo puikiausiai supranta, ko verti yra jie patys, o ko – kiti vaikai. Be to, vaikai mato visą mokyklos kūrimo procesą: kad reikia statyti mokyklą ir iš kažkur reikia gauti pinigų, kad reikia išvalyti langus. Jie supranta, kad vienas žmogus čia nieko nepadarys. Tikiu, kad žmogus tiek suvokia gyvenimą, kiek prie jo prisiliečia, o Žaliojoje mokykloje prisiliečia labai daug. Džiaugiuosi, kad vaikai auga tokioje aplinkoje, o aš esu bendruomenės dalis“.
9. „Tikiu posakiu, kad kiekvienas esame savo likimo kalvis – nėra universalus laimės recepto, visi turime patys atrasti, kas teikia džiaugsmą mums. Noriu, kad mūsų vaikai turėtų sąlygas to ieškoti, mokytis nuo mažens. Manau, dabartinė švietimo sistema, orientuota į žinių įsiminimą, ne suvokimą, privalo keistis. Galime ne tik kalbėti apie tai, kad vaikai mokyklose yra nelaimingi, kad abiturientai neatitinka rinkos reikalavimų, bet ir ieškoti būdų keisti padėtį. Norime padėti kuriantiems alternatyvius kelius – tokius, kaip Žalioji Valdorfo mokykla – ir prie šios iniciatyvos kviečiame prisijungti visus, kurie sutinka, kad dabartinę švietimo sistemą reikia keisti“, – įsitikinusi B. Nastaravičiūtė. Mokykla siekia gyventi darnoje su gamta, skatina bendrystę, savirealizaciją, sąmoningą vartojimą ir ekologišką gyvenimo būdą.

I DALIS

(30 /100)

Remdamiesi tekstu atsakykite į pateiktus klausimus:

1. Paaiškinkite šių žodžių ir posakių reikšmę:

- a) „degančiomis akimis“ (1 taškas)
- b) alternatyva (1 taškas)
- c) bendruomeninė mokykla (1 taškas)
- d) lūkesčius viršijo su kaupu (1 taškas)
- e) „ištaikę kiekvieną laisvą minutę“ (1 taškas)

2. Kuo Žalioji mokykla skiriasi nuo tradicinės mokyklos? (5 taškai)

3. Kokie yra Žaliosios mokyklos kertiniai akmenys? (5 taškai)

4. Kodėl, anot B. Nastaravičiūtės, dabartinė švietimo sistema privalo keistis? (5 taškai)

5. Nurodykite mokyklos judesio formas, pateiktas tekste, ir jas pakomentuokite pateikdami savo nuomonę. (5 taškai)

6. Pakomentuokite posakį „kokia mokykla yra šiandien (tiek išore, tiek vidumi) priklauso nuo mūsų, t.y. nuo manęs“. (5 taškai)

II DALIS

(30/100)

Remdamiesi tekstu ir jūsų patirtimi, pakomentuokite šią ištrauką. Savo teiginius argumentuokite (ne mažiau kaip 100 žodžių).

„Nėra universalus laimės recepto, visi turime patys atrasti, kas mums teikia džiaugsmą“.

III DALIS

(40/100)

Samprotavimo rašinys

Pasirinkite vieną iš pasiūlytų temų ir parašykite samprotavimo tipo rašinį (apytiksliai 300 žodžių).

1. „Kiekvienas esame savo likimo kalvis.“
2. „Pasaulis gali būti bloga vieta, jei mes kartu nesistengsime jo padaryti lygiaverčiu, demokratišku ir patvariu“. – Fintan O'Toole, *The Irish Times*, 22-02-2016.